

XXV. županijsko Natjecanje iz hrvatskoga jezika

29. rujna 2020.

četvrti (IV.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

90

Upute natjecateljima

1. Ispit se piše 90 minuta.
2. Prije rješavanja ispita treba pazljivo ispuniti listić sa zaporkom (čitljivo i pravopisno točno).
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na manju i na veću omotnicu te na prvu stranicu ispita.
4. Ispitne zadatke treba pazljivo pročitati.
5. Treba pazljivo slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati kemijskom olovkom crne ili plave boje na za to predviđena mjesta. Tinta se ne smije moći obrisati.
7. U ispitu nije dopušteno precrtavanje, ispravljanje i šaranje (ako postoje nedoumice pri oblikovanju točnih odgovora, treba se koristiti radnim papirom dobivenim od škole).
8. Odgovori ne smiju biti pisani tiskanim slovima.
9. Odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja ispit, radni papir i manju omotnicu treba staviti u veću omotnicu, koju treba predati članu Povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u ispit i pravo na pismenu žalbu.

Želimo ti uspjeh na Natjecanju!

Županijsko povjerenstvo:

1. _____

(predsjednik Županijskoga povjerenstva)

2. _____

(član Županijskoga povjerenstva)

3. _____

(član Županijskoga povjerenstva)

1. Zaokruži riječi koje treba pisati velikim početnim slovom.

Odredište našega maturalnoga putovanja bila je grčka. Razgledavali smo stadion prvih olimpijskih igara te hadrijanov slavluk. Ostatci helenske civilizacije kao i šetnja mostom koji povezuje egejsko s jonskim morem te svetište boga asklepia, ostat će nam u trajnome sjećanju.

Kada bi se naši grčki prijatelji našli u našem gradu, pričali bismo im o ocu hrvatske književnosti, odveli bismo ih do gornjogradskega inovativnog muzeja prekinutih veza. Svratili bismo i na sajam, antikviteti bi im bili zanimljivi, listali bismo rijetka izdanja stripa, bounkerova alana forda.

10	
----	--

2. Na crte napiši odraz jata.

Nije valjda potrebno pods__ćati na to da su voćni napitci izvrsni. Znae da će vas odlično nahraniti (ako s njima i pret__rate, razum__t ćemo), dodat će vam energiju, tvari potrebne vašemu t__lu i poboljšat će vam raspoloženje. Voćni napitci sve su popularniji ne samo zato što su zdravi već i zato što priprema nije zaht__vna. Um__sto mlijeka, ako bi tko ht__o, može uzeti jogurt s manjim ud__lom masti.

8	
---	--

18	
----	--

3. Uoči jezične pogreške u rečenicama. Ispravi jezične pogreške. Prvi je primjer riješen kao ogledni.

Zdravlje je najbolje čuvati fizičkim aktivnostima.	čuvati
Dobra se kondicija može postići redovitim treningom i šetnjama. Ne postizanjem kondicije gubimo snagu i čvrstoću mišića.	
Trebamo se čuvati i domino efekta, prestanemo li s aktivnostima, tromost se vraća.	
Pravilna je prehrana češće uvjet za dobro zdravlje. Bilo bi dobro imati potsjetnik i odoljeti ne zdravim izazovima.	
Na očuvanje zdravlja možemo svjesno utjecati. S nikim o tome ne treba raspravljati, već postupiti odlučno.	

8	
---	--

4. Dopuni rečenice zadanim oblicima riječi.

Prilazila je _____ koje smo pripremili za put u planinu.

(zamotuljak, D mn.)

Susreli smo se s klaunovima koji su imali crvene _____.

(nos, A mn.)

2	
---	--

10	
----	--

5. Napiši tražene oblike.

U našem sportskom klubu ponosili smo se _____ medalje.

(stjecati, glagolski prilog sadašnji)

_____ zasluge koje su nam omogućile i dodatna novčana sredstva.

(steći, 1. l. mn. aorista)

_____ smo kupiti novu opremu prije međunarodnoga natjecanja.

(stići, gl. prilog radni, 1. l. mn. m. r.)

3	
---	--

6. Odredi sintagmu prema službi zavisne sastavnice u odnosu na glavnu.

Hrvatska rukometna reprezentacija dobro je igrala na nedavno održanom europskom prvenstvu i dobrom igrom osvojila medalju.

dobro je igrala _____

dobrom igrom _____

osvojila medalju _____

3	
---	--

7. Odredi vrstu dijalektizama.

Mi se vavik lipo zabavljamo, a posebno va ovakovih prigodah.

lipo _____

prigodah _____

2	
---	--

8	
---	--

8. Zadatak ima dva dijela.

U Cannesu se uvijek održava Filmski festival koji privlači brojne turiste. Ispred svečane dvorane za projekciju filmova nalazi se čuveni crveni tepih. Prikazivanje filmova traje dugo u noć. Na zadovoljstvo mnogih ovdje se mogu sresti poznate zvijezde s filmskoga platna, njihova ljepota sjaji u punome sjaju.

a) Odredi riječi koje su sinonimne.

2	
---	--

b) Napiši antonime riječima.

uvijek _____

ovdje _____

2	
---	--

9. Zaokruži slovo ispred rečenice u kojoj se nalazi metonimija.

a) Kazalište je blizu muzeja.

b) Kazalište je na nogama.

c) Kazalište je u izgradnji.

1	
---	--

5	
---	--

**10. Pozorno pročitaj tekst. Napiši koje su riječi u hiperonimijsko-
-hiponimijskome odnosu.**

Obula je moderne cipele. Dohvatila je rukom roman koji mora vratiti u knjižnicu. Na njezinu noćnom ormariću naći će se novela, a lirika joj baš i nije čest izbor. Knjižnica je bila udaljena od kuće te je Anina obuća trebala biti udobna.

1	
---	--

11. Označi tvorbeni šav u riječima služeći se spojnicom.

Dohvatila ga je ručetina. Bio je to svinjar kojega se i jučer uplašio.

ručetina _____

svinjar _____

2	
---	--

12. Izvedi posvojne pridjeve od vlastitih imena.

Nekima je najbolji _____ roman *Rat i mir.* (**Tolstoj**)

Neki vole čitati _____ djela. (**Turgenjev**)

Meni su omiljeniji _____ romani. (**Dostojevski**)

3	
---	--

6	
---	--

13. **Pozorno pročitaj tekst.**
Razvrstaj podcrtane riječi prema tvorbenomu načinu.

Knjiga može približiti znanju i pustinjake. Svijet otvaranja korica prebogat je. Pročitati znači razumjeti život, ono što nikada dokraja nismo razumjeli i kao zanesenjaci prihvatili. Knjiga nas neće opunomoćiti do korijena mijenjati svijet. Knjigom može otpočeti uloga života kakva se jednom morala pojaviti, biti životoljubac.

(Prilagođeno prema: Senko Karuza, *Celofan*)

sufiksna tvorba	prefiksna tvorba	prefiksno-sufiksna tvorba	složeno-sufiksna tvorba

7	
---	--

14. **Odredi tvorbeno nemotiviranu riječ.**

Šalica na kojoj je crtež budilice ispala je iz perilice.

1	
---	--

8	
---	--

15. Iz ekonima/ojkonima izvedi etnike.

U mojoj je skupini turista bio jedan (Atena) _____, (London) _____, (Pariz) _____ i (Bruxelles) _____.

4	
---	--

16. Zaokruži riječi i oblike riječi koji imaju prednost u hrvatskomu standardnom jeziku.

- a) Središnji je motiv Krležinoga/Krležina romana povratak.
- b) Dogodilo se / desilo se prije njegova povratka.
- c) Vratio se vidjeti/viditi majku.

3	
---	--

17. Odredi glasovne promjene u podcrtanim riječima.

Stare tkanine pripadale su okolnim zaseocima i odisale su rijetkošću. Njihovoj posebnosti nisu smetali raščupani končići. Još ih stišćem u dlanovima dok u dvorištu gaču guske.

zaseocima

raščupani

stišćem

gaču

4	
---	--

11	
----	--

18. Zadatak ima dva dijela.

- a) Napiši koja je norma hrvatskoga standardnog jezika narušena u zadanim rečenicama.
- b) Zadane rečenice napiši u skladu s normama hrvatskoga standardnog jezika.

Dućani su nedjeljom zatvoreni.

a) _____

b) _____

To je automobil kojega želim kupiti.

a) _____

b) _____

2	
---	--

19. Zaokruži slovo ispred frazema antičkoga podrijetla.

- a) Otac Goriot strpljiv je kao Job.
- b) Marko je donio solomonsko rješenje.
- c) Dobri je samaritanac vratio torbu s novcem koju je pronašao na tržnici.
- d) Na jučerašnjemu je sastanku otvorena Pandorina kutija.

1	
---	--

20. Zadatak ima dva dijela.

Riječ Delhi je toponim.

- a) Izvedi ktetik toponima **Delhi**.

Crvena utvrda čuvena je _____ znamenitost.

- b) Izvedi etnika (ž. r.) iz toponima **Delhi**.

Svaka _____ posjećuje Crvenu utvrdu.

2	
---	--

5	
---	--

Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora u zadatcima 21., 22., 23., 24., 25., 26., 27., 28. i 29.

21. Koja je od tvorenica nastala sufiksom *-nik*?

- a) maslinik
- b) spomenik
- c) liječnik
- d) plamenik

1	
---	--

22. U kojoj je rečenici uporabljen prezentski futur?

- a) Preksutra jedrim s prijateljem.
- b) Igrači će primijetiti što je trener htio s loptom na terenu.
- c) Ako budeš radio s pažnjom, napredovat ćeš.
- d) Pametan uvijek misli svojom glavom.

1	
---	--

23. U kojoj je rečenici frazem sintagma?

- a) Mačak je pobjegao, sakrio se Bogu iza leđa.
- b) Hodala je nezainteresirana, ali je ipak kružila oko nas kao mačak oko vruće kaše.
- c) Priča i priča, završit će s pričom kad na vrbi rodi grožđe.
- d) Kada brzopleto odgovaram na pitanja, sjetim se one ispeci pa reci.

1	
---	--

24. Koje je vrste podcrtani frazem u sljedećoj rečenici?

Napravit ćeš to milom ili silom.

- a) pridjevski frazem
- b) imenički frazem
- c) priložni frazem
- d) glagolski frazem

1	
---	--

4	
---	--

25. U kojemu je primjeru točno označena tvorbena granica?

Redatelj je uprizoritelj teksta.

- a) u-pri-zor-i-telj
- b) upri-zori-telj
- c) u-prizor-i-telj
- d) uprizori-telj

1	
---	--

26. U kojoj je rečenici podcrtana sraslica?

- a) Sviđala joj se bjelokost koju je opjevao Lucić.
- b) Uoči premijere kupujemo karte.
- c) Redateljica nije došla gdje je trebala doći.
- d) Nepostojani e pronalazimo u kajkavskim toponimima.

1	
---	--

27. Koji antroponim pripada slavenskomu sloju?

- a) Toni
- b) Mia
- c) Ana
- d) Lada

1	
---	--

28. Kojemu funkcionalnom stilu pripada rečenica?

Obavještavamo Vas da proizvod koji ste naručili prošli mjesec više nemamo na zalihi.

- a) znanstvenomu stilu
- b) administrativnomu stilu
- c) književnomu stilu
- d) publicističkomu stilu

1	
---	--

4	
---	--

29. Koja riječ može biti rječnička natuknica?

- a) ulazimo
- b) mene
- c) riječima
- d) krasan

1	
---	--

30. Koji je jezik odredišni u primjeru rječničke natuknice?

Gespenst, sablast

(Prilagođeno prema: Ivan Mažuranić i Jakov Užarević, *Njemačko-ilirski slovar*, 1842.)

_____ jezik

1	
---	--

31. Napiši kanonski oblik podcrtane riječi.

Ruka ruku mije. _____

1	
---	--

3	
---	--

32. Napiši rečenicu tako da polusloženicu zamijeniš normativno prihvatljivim riječima.

Odabrali smo turističku top-destinaciju.

1	
---	--

33. Napiši leksičko značenje podcrtane riječi.

Ema je na balu potajice plesala cijelu noć.

1	
---	--

34. Zadatak ima dva dijela.

Biser, (tur.) m (mn. G *bisera*) okrugla, organska sedefasta tvorevina u ljušturi školjaka bisernica koja se rabi kao skupocjen nakit: *ogrlica od bisera*

Bacati bisere pred svinje, davati komu ono što ne zaslužuje, govoriti plemenito, uzvišeno pred nedostojnim ljudima

- a) Ispiši na temelju rječničke natuknice gramatičku odrednicu riječi.

- b) Ispiši na temelju rječničke natuknice etimološku odrednicu riječi.

2	
---	--

4	
---	--

35. Pozorno pročitaj tekst.

Odgovori na pitanja koja se odnose na tekst. Odgovore upiši na crte.

Odgovor mora biti pravopisno i gramatički točan.

Moreška

Korčula je poznata u svijetu po staroj viteškoj igri za koju su karakteristični vrlo fini pokreti čeličnim mačevima i vrlo lijepi kostimi moreškana.

Plesači su odjeveni u posebne odore: bili (Turci), koji uvijek pobjeđuju, u crvene, a crni (Mauri) u crne.

Korčulanska moreška govori o borbi za djevojku. Moro, sin Crnoga Kralja, oteo je Bulu, zaručnicu bijeloga kralja Osmana. Bula voli Osmana i ne pristaje ni na kakva Morova obećanja, koji joj nudi čak i očevo kraljevstvo.

Nakon kraćega dijaloga između Mora i Bule, a kasnije i Bijeloga Kralja, slijedi sfida – izazov. Sfida je ples sina Crnoga Kralja u koji se kasnije uključuju Crni i Bijeli Kralj. Nakon završetka sfide započinje bojni ples – žustra borba mačevima. Taj se dio moreške sastoji od sedam različitih figura koje se uopćeno nazivaju kolap – udar.

Sedmi kolap završava slomom crne vojske, Morovom predajom, a Osman oslobađa Bulu.

a) Koje se dvije vojske sukobljavaju u korčulanskoj moreški?

1	
---	--

b) Kako se nazivaju plesači moreške?

1	
---	--

c) Tko se bori za Bulinu naklonost?

1	
---	--

d) Tko sudjeluje u kraćemu dramskom dijalogu na početku moreške?

1	
---	--

4	
---	--